

Bài 3: LỰA CHỌN CÔNG

Kinh tế học khu vực công
Chương trình Giảng dạy Kinh tế Fulbright
Năm học 2015-2016

Huỳnh Thế Du

Những nội dung then chốt trong bài 2

- ✓ Hiệu quả và công bằng
- ✓ Như thế nào là hiệu quả
- ✓ Như thế nào là công bằng
- ✓ Đánh đổi giữa hiệu quả và công bằng

Những nội dung chính

- ✓ Vấn đề của nhà nước
- ✓ Lựa chọn công “cứng”
- ✓ Lựa chọn công “mềm”
- ✓ Luật phiếu bầu trung vị

Vấn đề của nhà nước

- ✓ Vai trò kinh tế của nhà nước
 - Sửa chữa thất bại thị trường
 - Cải thiện công bằng kinh tế
- ✓ Hành vi của con người?
 - Vì mình hay vì người khác không?
 - Khi nào thì chỉ vì mình, khi nào thì vì người khác?
 - Con người hành động như thế nào trong tập thể?
- ✓ Nhà nước vì dân sv. nhà nước vị kỷ?
- ✓ Những vấn đề cơ bản của khu vực công
 - Mâu thuẫn giữa người sở hữu và người thừa hành
 - Ăn theo

Hai lý thuyết lựa chọn công cộng

- ✓ Lý thuyết lựa chọn công “cứng”: *“Các cá nhân vì quyền lợi cá nhân hạn hẹp, hành động một cách duy lý nhìn từ góc độ riêng của họ, có xu hướng tạo ra các kết quả phi lý về mặt tập thể.”*
- ✓ Lý thuyết lựa chọn công “mềm” (Peterson): *“Các tác nhân hiểu biết hơn về quyền lợi riêng của họ và nói chung có thể đi đến những kết quả duy lý về mặt tập thể.”*
- ✓ Hiểu một cách đơn giản:
 - ✓ Lựa chọn công “cứng” là các khoản đầu tư hay chi tiêu kém hiệu quả
 - ✓ Lựa chọn công “mềm” thì vẫn có những quyết định hiệu quả.

Lý thuyết lựa chọn công “cứng”

1. Chính trị có xu hướng bị chi phối bởi các nhóm nhỏ
2. Ít người được lợi ích lớn trong khi chi phí phân tán rộng rãi.
3. Các dự án như một phương tiện để tăng cường cơ sở chính trị hơn là vì hiệu quả kinh tế.
4. Doanh nhân chính trị (political entrepreneurs) đóng vai trò thiết yếu trong phát triển dự án.
5. Các dự án có xu hướng xuất phát từ địa phương.
6. Cử tri và các nhóm có tổ chức khác gần như không chú ý, trừ khi các dự án trực tiếp đe dọa họ.
7. Quốc hội cũng ý thức được năng lực hạn chế trong việc giám sát
→ dựa vào các lực lượng khác.

Lý thuyết lựa chọn công “cứng” (tt)

8. Chỉ các viên chức chuyên môn quan tâm đến phân tích lợi ích - chi phí là. Do vậy, các phân tích thường chỉ để trang trí.
9. Một nhà lập pháp bình thường không có điểm tựa nào để nghĩ đến việc thay đổi hệ thống. Điều khả thi là tìm kiếm lợi ích cho địa phương của mình.
10. Các quyết định đầu tư công ở Quốc hội có xu hướng phân tán rộng lợi ích và được thông qua một cách gần như đồng thuận.
11. Kết quả theo lựa chọn công “cứng”?
12. Có nên làm dự án chi phí 1.000 tỷ đồng và lợi ích 100 tỷ?

Từ “cứng” đến “mềm”

- ✓ Lý thuyết lựa chọn công “cứng” giải thích được rất nhiều các quyết định công mà nó phổ biến ở khắp mọi nơi. Tuy nhiên, điều gì sẽ xảy ra nếu các lựa chọn đầu tư công được quyết định như trên?
- ✓ Thực tế như thế nào?
- ✓ Con người có lương tri?
- ✓ Các phong trào xã hội: bảo vệ môi trường, chăm lo cho thế hệ tương lai?
- ✓ Peterson (1981): “Có sự hài hoà cơ bản giữa quyền lợi tập thể và quyền lợi của các cá nhân thành viên của tập thể đó, từ nhà lãnh đạo chính trị cho đến các công dân bình thường.”

Lý thuyết lựa chọn công “mềm”

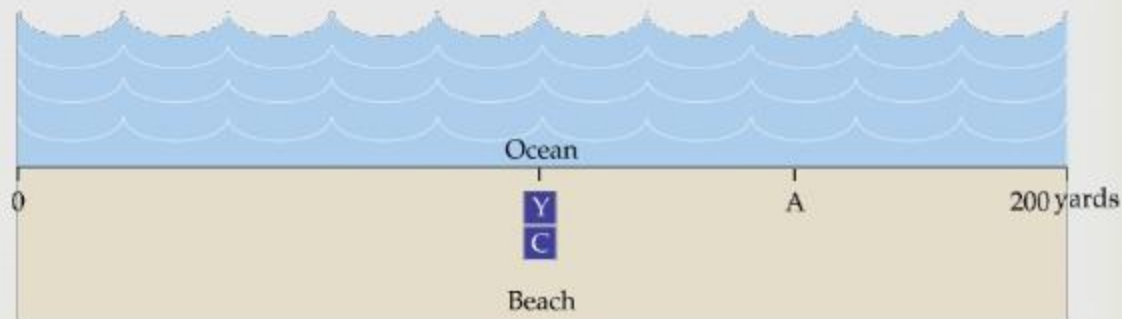
- ✓ Một cơ sở thuế vững mạnh và công việc làm cho dân cư là mục tiêu của bất kỳ thành phố nào.
- ✓ Các nhà lãnh đạo chính quyền địa phương hiểu rằng ưu tiên cao nhất của thành phố phải là thu hút các nhà đầu tư và các dân cư giàu có trong điều kiện hết sức hạn chế.
- ✓ Các địa phương chỉ có thể phấn đấu để thu hút hơn đối với những đối tượng cần thu hút.
- ✓ Chức năng phát triển và chức năng tái phân phối?
- ✓ Địa phương nên làm gì và trung ương nên làm gì?
- ✓ Kết quả theo lựa chọn công “mềm”?
- ✓ Để phát triển cần phải làm gì?

Một số vấn đề thực tiễn

- ✓ Mục tiêu cuối cùng của các doanh nghiệp?
- ✓ Câu chuyện ở các nước bắc Âu
- ✓ Thành công của một số nước trong khu vực
- ✓ Một số ví dụ về lựa chọn công mềm ở Việt Nam
- ✓ Nhân tố then chốt để có nhiều lựa chọn công mềm?

Trò chơi vị trí bãi biển

The Beach Location Game

Beach Location Game

You (Y) and a competitor (C) plan to sell soft drinks on a beach.

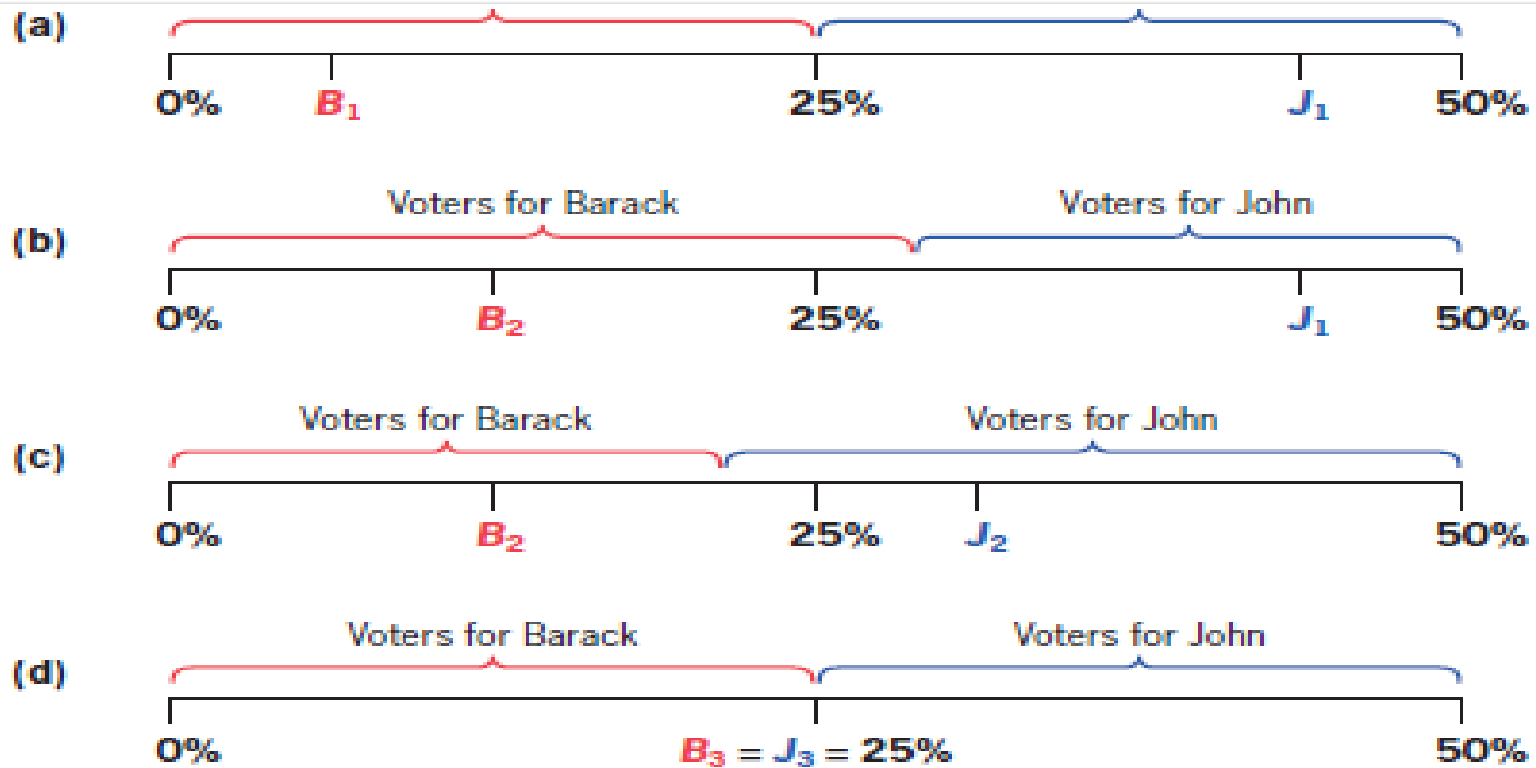
If sunbathers are spread evenly across the beach and will walk to the closest vendor, the two of you will locate next to each other at the center of the beach. This is the only Nash equilibrium.

If your competitor located at point A, you would want to move until you were just to the left, where you could capture three-fourths of all sales.

But your competitor would then want to move back to the center, and you would do the same.

Luật phiếu bầu trung vị

Mức chi tiêu dành cho quốc phòng chiếm từ 0-50% ngân sách. Câu hỏi đặt ra là những người đứng ra tranh cử nên đề xuất mức nào?

“Tất cả những gì các chính khách hay nhà phân tích cần tìm hiểu là sở thích của cử tri trung vị”

Những nội dung chính

- ✓ Lựa chọn công hay lựa chọn tập thể
- ✓ Lựa chọn công “cứng”
- ✓ Lựa chọn công “mềm”
- ✓ Luật phiếu bầu trung vị

Những nội dung trong bài tiếp theo

- ✓ Những vấn đề trực tiếp cơ bản của khu vực công
- ✓ Liên minh vận hành/triển khai
- ✓ Tinh thần doanh nhân công cộng